

Nebezpečenstvo ohrozenia biodiverzity Vysokých Tatier šírením invázných druhov rastlín

Peter Štrba, Anna Gogoláková

Katedra botaniky a genetiky, FPV UKF v Nitre, Nábřežie mládeže 91, 949 74 Nitra,
petostrba@gmail.com

V rámci botanického výskumu sme sa zamerali na výskum rozšírenia invázných druhov vo Vysokých Tatrách, ktoré je potrebné čo najdetailnejšie poznať z hľadiska negatívneho dopadu na biodiverzitu a kvalitu životného prostredia v národnom parku a tiež z hľadiska potreby predvídať ich šírenie v súvislosti s očakávanými zmenami vegetácie spôsobenými klimatickou zmenou. Cieľom našej práce bolo zachytiť súčasný stav invázných druhov rastlín – ich druhové zastúpenie a aktuálne rozšírenie (horizontálne aj vertikálne rozšírenie). Pracovali sme metódou súpisu druhov na lokalitách. Lokality sme zaznamenávali pomocou turistickej mapy a GPS (Garmin). Hoci platí všeobecná ekologická zákonitosť, že horské oblasti sú z hľadiska prieniku invázných druhov najmenej postihnutými územiaми v krajine [4], na prítomnosť niekoľkých invázných rastlín v Tatrách upozornili práce [1, 2].

Výskyt invázných rastlín sa podľa našich zistení terénneho výskumu koncentruje na početné lokality ovplyvňované ľudskou činnosťou – cestné a železničné komunikácie, lesné cesty, intravilán mesta Vysoké Tatry a tatranských osád, horské chaty, športové areály a pod. Najväčší počet invázných druhov sme zaznamenali na území najvyššie položenej osady na Slovensku – Štrbské Pleso. Invázne druhy – *Lupinus polyphyllus*, *Matricaria discoidea* a *Tanacetum vulgare* doteraz obsadili najväčší počet lokalít. Celkovo sme na študovaných lokalitách stanovili výskyt 20 taxónov invázných rastlín, čo predstavuje asi 1,5 % celkovej druhovej diverzity flóry Tatier. Zaradenie druhov do kategórií invázných neofytov a archeofytov a potenciálne invázných taxónov udávame podľa aktuálneho zoznamu [3]: 1) invázne neofyty: *Fallopia japonica*, *Bunias orientalis*, *Conyza canadensis*, *Galinsoga parviflora*, *Galinsoga urticifolia*, *Heracleum mantegazzianum*, *Impatiens parviflora*, *Stenactis annua*, *Robinia pseudoacacia*; 2) invázne archeofyty: *Atriplex sagitata*, *Cichorium intybus*, *Cirsium vulgare*, *Melilotus albus*, *Melilotus officinalis*, *Tanacetum vulgare*, *Tripleurospermum perforatum*; 3) potenciálne (regionálne) invázne taxóny: *Amaranthus retroflexus*, *Fallopia sachalinensis*, *Lupinus polyphyllus*, *Matricaria discoidea*. Populácie invázných rastlín sú na študovaných lokalitách väčšinou malé (niekoľko jedincov až stovky jedincov), avšak v súvislosti s vysokým antropogénnym vplyvom (stavebná činnosť, nadmerná turistická návštevnosť), synantropizáciou stanovišť a súbežne s postupujúcim vplyvom klimatických zmien tu môžu vytvoriť významné centrá šírenia v krajine a predstavovať vážne ohrozenie biodiverzity veľmi cenných ekosystémov.

Podakovanie: Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. LPP-0125-07 a Univerzitnou grantovou agentúrou (UGA VI/6/2008 a UGA VII/30/2009).

[1] Eliáš, P., *Invázie a invázne organizmy*, 1997, 91–118.

[2] Faltán, V., Bánovský, M., Jančuška, D., Saksa, M., *Zmeny krajinej pokrývky úpätia Vysokých Tatier po veternej kalamite*, 2008, 1–96.

[3] Gojdičová, E., Cvachová, A., Karasová, E., *Ochrana prírody*, 2002, 21, 59–79.

[4] Chytrý, M., Pyšek, P., *Živa*, 2009, 1, 11–14.